

Szakfelüyeleti jelentés

a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban tett látogatásról

2008. október 20-án felkerestem a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárat szakfelüyeleti látogatás céljából. Megbeszélést folytattam Zalai Katalin levéltárigazgató asszonnyal a megadott szempontok szerint az intézmény munkájáról. A levéltár továbbra is a Politikatörténeti Intézet Kht. keretei között működik. Fenntartója a Politikatörténeti Alapítvány.

A szakfelüyeleti ellenőrzés szempontjai

1. A 10/2002. (IV. 3.) NKÖM rendelet egyes szakaszaiban foglalt szakmai követelmények érvényesülésének vizsgálata
 - a) az iratátvételek szabályossága
 - b) a letéti megőrzésre vonatkozó szabályok betartása
 - c) a levéltári anyag feldolgozása során érvényesül-e az a szabály, hogy a károsító anyagokat el kell távolítani az iratanyagokból
 - d) a rendezési tervek készítésére vonatkozó előírások érvényesülése
 - e) a levéltári selejtezés szabályainak betartása
 - f) a fondossziék kialakítására és kezelésére vonatkozó előírások betartása
 - g) a raktári jegyzékekre vonatkozó szabályok érvényesülése
2. A személyi feltételek és az elhelyezési körülmények alakulása 2004 óta
 - a) személyi feltételek
 - b) elhelyezési körülmények

1/a) az iratátvételek szabályossága

A levéltár gyűjtőkörét 1989 után elsősorban a politikai baloldalhoz köthető szervek és magánszemélyek dokumentumainak átvétele jellemzi, ill. az MSzP tevékenységéhez kapcsolódó iratok gyűjtése.

A levéltár a következő módokon gyarapítja gyűjteményét:

- ha valamilyen szervezettől vesznek át iratot, akkor átadás-átvételi jegyzőkönyv készül, amely megfelel a 10/2002. NKÖM rendelet előírásainak.
- amennyiben személyektől kapnak dokumentumot, akkor ajándékozási okiratot készítenek.
- vásárlás esetén adás-vételi szerződést kötnek,
- a gyarapodás történhet letét útján is, ekkor szabályos letéti szerződést készítenek.

1/b) a letéti megőrzésre vonatkozó szabályok betartása

1998 óta letétként kezelik a korábban a Szakszervezetek Központi Levéltárában őrzött, a magyarországi szakszervezeti mozgalom 1945-1989. között keletkezett iratait. A dokumentumok átvételekor szabályos letéti szerződést kötöttek, amely szerint az MSZOSZ fenntartotta tulajdonjogát, azonban az anyag kezelésével kapcsolatosan a Politikatörténeti Levéltár szabadon rendelkezik a levéltári törvény előírásait betartva. Magánszemélyek letéte esetében is szabályos szerződést kötnek, amelyben az iratokkal kapcsolatos minden fontos kérdésre kitérnek, pl. meghatározzák a kutatásra vonatkozó előírásokat.

1/c) a levéltári anyag feldolgozása során érvényesül-e az a szabály, hogy a károsító anyagokat el kell távolítani az iratanyagokból

Az iratanyag rendezése során a károsító anyagokat (fémkapcsokat, műanyag borítókat stb.) eltávolítják, a dokumentumokat az állományvédelmi előírások szerint kezelik.

1/d. a rendezési tervek készítésére vonatkozó előírások érvényesülése

Írásban rögzített rendezési tervet az iratanyagtól függően készítenek. Minden rendezés megkezdése előtt megbeszélik a szempontokat, majd ha szükséges, ezt le is írják. Iratrendezésről szóló pályázatok esetében mindig írásban is rögzítik a rendezési tervet.

1/e) a levéltári selejtezés szabályainak betartása

Az intézmény a szakszervezeti iratok selejtezését tervezi. A rendezés során elsősorban a duplum anyagok leválasztását és kisejtezését tartják fontosnak, ehhez majd elkészítik a selejtezési tervet is. Felhívtam a figyelmet a 10/2002. NKÖM rendelet selejtezésről szóló előírásainak betartására.

1/f) a fonddossziék kialakítására és kezelésére vonatkozó előírások betartása

A levéltárban a fonddossziék szabályosan fel vannak fektetve és tartalmazzák az iratanyagra vonatkozó összes információt a 10/2002. NKÖM előírásai szerint. A fonddossziék külön szekrényekben, áttekinthető rendben találhatók.

1/g) a raktári jegyzékekre vonatkozó szabályok érvényesülése

Az intézményben az iratokhoz őrzési egységenkénti leltárak vannak, amelyek a hagyományos raktári jegyzék adatainál bővebb információt nyújtanak a dokumentumokról.

2. A személyi feltételek és az elhelyezési körülmények alakulása 2004 óta

a) személyi feltételek

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban öt főállású munkatárs dolgozik. Mindegyikük felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Ketten történelem szakot, hárman pedig levéltár szakot végeztek. Egyikük jelenleg GYES-en van, helyette egy kezelőt alkalmaznak szerződéssel, aki a kutatószolgálatot látja el. Az intézmény munkáját nyugdíjas társadalmi alkalmazottak is segítik.

b) elhelyezési körülmények

A levéltár iratanyaga két épületben található. Egyrészt az Alkotmány u. 2. sz. alatti helyiségekben, másrészt a Budapest Fővárosi Levéltár Teve utcai épületében, ahol a mintegy 1.500 ifm-t kitevő ágazati szakszervezeti iratanyag elhelyezésére bérelnek raktárt. Mindkét épület megfelelően védett.

A Teve utcában lévő raktárban fémpolcokon dobozolva található az anyag. A megfelelő hőmérsékletet és páratartalmat klímaberendezés biztosítja. A raktár mellett rendezőszoba is van, ahol az ellenőrző rendezést végzik. A Teve utcában lévő szakszervezeti anyagra vonatkozó kutatási kérelem esetén a kiemelést, az iratok előkészítését, az engedélyezést és a reponálást a Politikatörténeti Intézet dolgozói végzik. Maga a kutatás a BFL kutatótermében történik. Itt 2008-ban látogatásomig öt kutató 26 esetben végzett a szakszervezeti anyagban kutatást.

Az Alkotmány utcai épületet az elmúlt években felújították, sor került az elektromos vezetékek cseréjére és belső tatarozásokra. A levéltár a földszinten kapott két új raktárhelyiséget is, ahol kb. 350 ifm-nyi iratanyagot tudtak elhelyezni. Itt dexion salgó állványokon, dobozolva található az iratok megfelelő körülmények között.

A Politikatörténeti Intézet keretében restauráló műhely és kötészeti műhely működik, ahol a levéltárnak és a könyvtárnak végeznek munkákat.

A kutatók részére az Alkotmány utcában jól felszerelt kutatóterem működik, amely hétfőtől szerdáig 8.30-16.00, pénteken 8.30-15.30-ig tart nyitva, csütörtökön zárva tartanak.

2007-ben 125 kutatási kérelem és 667 kutatási eset volt. 2008-ban eddig 112 kutató 552 esetben kereste fel a levéltárat.

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár továbbra is nyilvános magánlevéltárként működik az 1995. évi LXVI. törvény 30. §. (2.) bek. foglaltak szerint. A levéltári anyag őrzése és kezelése a törvényes előírásoknak megfelel. Az iratok biztonságos körülmények között, szakszerű kezelés mellett, megfelelő segédletekkel ellátva található. A kutatás és tájékoztatás biztosított. A fenntartó a Politikatörténeti Intézet Kht. gondoskodik az intézmény megfelelő működéséről.

Budapest, 2008. november 4.

Dr. Kisasszony Éva
szakfelügyelő

Itt megállapításokkal egyetért.

Zalci Katalin

2008. november 6.